

Pokračovanie príbehu legendárneho MASTIČKÁRA

Tadeusz Dołęga-Mostowicz

PROFESOR WILCZUR

TADEUSZ DOŁĘGA-MOSTOWICZ

PROFESOR WILCZUR

ISBN 978-80-972531-5-8
ISBN 978-80-972531-6-5 (pdf)
ISBN 978-80-972531-7-2 (epub)
ISBN 978-80-972531-8-9 (mobi)

Slovak edition © D.Orys 2017
Translation © Lívia Černická 2017
Graphic design © Anna Golianová 2017

TADEUSZ DOŁĘGA-MOSTOWICZ

PROFESOR WILCZUR

Pokračovanie príbehu legendárneho
MASTIČKÁRA

D. Crys
2017

1. KAPITOLA

Profesor Jerzy Dobraniecki pomaly položil slúchadlo a bez toho, aby sa pozrel na ženu, naoko ľahostajne povedal:

– V sobotu máme valné zhromaždenie Združenia lekárov.

Pani Nina z neho nespúšťala oči a spýtala sa:

– A čo chcel ešte Biernacki? To telefonoval on, či nie?

– Ale... drobnosti. Išlo o organizačné veci, – mávol rukou Dobraniecki.

Hoci Nina svojho muža dobre poznala, cez jeho masku ľahostajnosti nedokázala preniknúť. Cítila, že znova dostal úder, utrpel bolestivú porážku, ktorú sa pred ňou snaží ukryť.

Ach, je taký slabý, nevie bojovať, vzdáva sa jednej pozície za druhou a postupne sa dostáva medzi druhotriednych lekárov. V tej chvíli ho nenávidela.

– Čo chcel Biernacki? – spýtala sa dôrazne.

Vstal a začal sa prechádzať po izbe. Potom povedal presvedčivým tónom:

– Vieš, majú pravdu... Patrí to Wilczurovi... A ja potrebujem odpočinok, veď už toľko rokov som bol prezidentom združenia. Wilczurovi patrí istá kompenzácia za všetko to nešťastie, čo prežil.

Pani Nina sa zasmiala krátkym, ostrým smiechom. V jej veľkých zelených očiach bolo badať pohrdanie a iróniu. Jej krásne ústa sa skrivilili. Tie krásne ústa, na ktoré myslel, aj keď pracoval, teraz vyjadrovali znechutenie:

– Kompenzácia? Ale veď tú už dávno dostal... Aj niečo navyše. Aký si slepý! Veď ti berie jednu pozíciu za druhou. Vedenie kliniky, študentov, pacientov, prácu, príjmy... Vraj kompenzácia!

Dobraniecki sa zamračil. Tónom, ktorý nepripúšťal odpor, povedal:

– To všetko mu patrí. Wilczur je geniálny chirurg.

– A čo si ty? Pred šiestimi rokmi, keď som sa za teba vydávala, som si myslela – a ty si bol o tom dokonca presvedčený –, že najlepší chirurg si ty.

Dobraniecki zmenil tón, oprel sa o okraj stola, naklonil sa k žene a začal mierne:

– Milá Nina, musíš predsa pochopiť, že existuje určitý rebríček, určitá hierarchia, rôzne stupne schopností a ľudských hodnôt... Ako mi môžeš vyčítať, že som dosť sebakritický, aby som vedel Wilczurovi v mnohých ohľadoch ustúpiť... A každopádne...

– Každopádne, – skočila mu do reči, – nemáme o čom hovoriť. Dobre poznáš môj názor na túto záležitosť. Ak ty nemáš ambície a vôľu zvíťaziť, tak ja ich mám dosť aj za teba. Nezmierim sa s úlohou manželky nejakej nuly. A varujem ťa, ak budeš nútený odsťahovať sa za praxou do nejakého Pikutkowa, nepôjdem s tebou.

– Nina, nepreháňaj.

– Ale tak sa to skončí! Myslíš si, že nič neviem? Veď už teraz Wilczur komanduje Biernackého. Zatláčí ťa úplne na dno. Nemám si za čo kúpiť kožuch. Tebe to očividne nič nehovorí, ale ja nie som stvorená na to, aby som bola ženou nejakej nuly. Varujem ťa...

Nedokončila, ale v jej hlase zaznela jasná hrozba.

Profesor Dobraniecki ticho povedal:

– Neľúbiš ma, Nina, nikdy si ma neľúbila...

Pokrútila hlavou.

– Mýliš sa. Ale milovať môžem iba skutočného muža. Takého, čo bojuje, víťazí a ktorý sa obetuje pre svoju ženu.

– Nina, – ozval sa s výčitkou v hlase, – vari nerobím všetko, čo je v mojich silách?

– Nie, nerobíš. Sme na tom čoraz horšie, čoraz menej s nami počítajú, dostávame sa do tieňa. Ja nie som stvorená na život v tieni a pamätaj, že som ťa varovala.

Vstala a šla ku dverám. Keď už mala ruku na kľučke, zvolal:

– Nina!

Odvrátila hlavu. V očiach, ktoré sa ešte pred chvíľou blýskali hnevom, sa už usadil mrazivý chlad.

– Čo mi chceš ešte povedať? – opýtala sa.

– Čo odo mňa chceš?... Čo mám robiť?...

– Čo?... – Urobila k nemu tri kroky a dôrazne povedala:

– Znič ho! Odstráň ho z cesty! Buď bezohľadný ako on a tvoje postavenie ti zostane.

Na chvíľočku zastala a dodala:

– A zostanem aj ja. Ak ti na tom záleží.

Keď osamel, sťažka dosadol do kresla a zamyslel sa. Nina nikdy nehovorila len tak naprázdno. Dobre si uvedomoval, že ju miluje, že bez nej by jeho život stratil všetko čaro a zmysel. Keď ju pred šiestimi rokmi žiadal o ruku, nemyslel si, že raz bude prosiť o milosť. Vtedy bol plný síl, hoci bol oveľa starší ako ona, bol populárny, známy. A bol aj zdravý.

Posledné tri roky sa však na ňom poriadne podpísali. Nedarilo sa mu ani profesionálne, ani finančne – to všetko ničilo jeho nervový systém. Čoraz častejšie pred Ninou ukrýval problémy s pečeňou, ale následky sa mu nepodarilo zamaskovať. Cítil sa stále horšie, málo spal, tvár mal opuchnutú a pod očami mu vystúpili zelenkasté kruhy.

Nina si určite nedomyslela, ako ťažko prežíva svoje porážky. Vyčítala mu nedostatok ambícií – jemu, ktorý sa celý život riadil iba ambíciami, ktorého ambície vyniesli na vrchol!

Úpadok sa začal v ten deň, keď sa našiel – keď on sám našiel profesora Rafaela Wilczura. Ako si len pamätal ten deň! Temná súdna sieň, na lavici obžalovaných bradatý muž v otrhanej košeli, mastičkár, vidiecky liečiteľ z ďalekého pohraničia, súdený pre nezákonné praktiky, pre operácie s primitívnymi a zhrdzavenými zámočníckymi nástrojmi, pre operácie, ktoré zachránili mnohých chudobných sedliakov v zapadnutej dedine... Mastičkár...

Profesor Jerzy Dobraniecki v ňom ako prvý a jediný spoznal svojho dávneho šéfa a učiteľa, profesora Rafaela Wilczura. Po jeho zmiznutí sa postupne, ale vytrvalo šplhal hore, po niekoľkých rokoch dosiahol vrchol vo svojej profesii – v chi-

rurgii i medicínskej vede. Ale aj vo svojom živote. Mal vari vtedy právo zatajiť svoje odhalenie, mal právo nechať Wilczura vegetovať v nevedomosti o ňom samom, o mene, tituloch, vzdelaní a živote?... Dnes sa už profesor Dobraniecki nemienil zaoberať touto myšlienkou. Jedno však vedel: ten pamätný deň pred tromi rokmi sa stal prekliatím jeho života.

Rafael Wilczur sa rýchlo vyliečil z niekoľkoročnej amnézie. Pamäť nadobudol rovnako rýchlo, ako rýchlo ju stratil. A spolu s pamäťou získal všetko, čo mal pred tým tragickým výpadkom. Vrátil sa na svoju katedru a Dobraniecki klesol. Takisto sa vrátil na riaditeľské miesto na chirurgickej klinike a jeho návrat mu priniesol ešte väčšiu slávu. Popularitu, peniaze, ocenenia.

A dnes chcú od Dobranieckého, aby dobrovoľne odstúpil z prezidentúry a podporil Wilczurovu kandidatúru, čo by znamenalo, že jeho voľbu prijmú jednohlasne. Všetci to považujú za rozumné. Všetci, to znamená kolegovia, pacienti, študenti medicíny. Im všetkým je jasné, že toto miesto patrí Wilczurovi. A teraz aj on sám, Jerzy Dobraniecki, povedal svojej žene, že si to myslí tiež. Nebola to však pravda.

Všetko sa v ňom búrilo, nechcel sa vzdať toho, čo dosiahol. Nedarilo sa mu, a to ho tlačilo k zemi, preto v ňom rástol hnev, zúfalstvo, ba aj nenávisť. Báľ sa o tom hovoriť s Ninou. Báľ sa jej vášnivej a tvrdej povahy, pretože ona nevedela cúvnuť, stačila iskra a vznikol by výbuch.

A hromadilo sa toho veľa. Dnes mu Nina po prvý raz dôrazne a neľútostne povedala, že si nemá za čo kúpiť kožuch. V skutočnosti ich mala niekoľko a bez nového by sa zaobišla, ale jej slová cítil ako zaucho. Bol hrdý na to, že jej dosiaľ nič neodoprel, zasypával ju drahými darmi, kúpil pre ňu palác vo Frascati, platil jej služobníctvo a luxusné autá, kvôli nej mu záležalo na popularite. Dobré, nebolo to všetko len pre ňu, bolo to aj pre neho, ale najväčšiu rozkoš v tom bohatstve našiel vtedy, keď v jej očiach videl ten známy záblesk hrdosti, hrdosti na to, že je prvá, najlepšia – a to jej zaručovalo len manželovo postavenie a sláva.

Nina... Stratíť ju... Zdalo sa mu to nemožné, ale vedel, že ak sa nestane nejaký zázrak, katastrofa je neodvratná. Tri roky sa jeho príjmy neustále zmenšovali, ale on sa neodvážil znížiť štandard vo svojej domácnosti. Keď ho nedostatok peňazí nútil obmedziť výdavky, obmedzoval seba. To sa však snažil pred svojou manželkou utajiť. Viac pracoval, viac a viac operoval, nepohrdol ani nízkymi honorármi, operoval dokonca aj na splátky. No jeho dlhy aj tak rástli. Na kúpu paláca si zobral veľkú pôžičku, ale nebolo z čoho platiť percentá úrokov.

Ide len o to, ťažko sa mu premýšľalo, že ja by som sa s tým nejako vyrovnal, dokonca by som sa presťahoval do menšieho bytu, ale Nina to prijme veľmi dramaticky.

Sám Dobraniecki veľmi trpel stratou svojho vysokého postavenia, ktoré získal počas Wilczurovej neprítomnosti.

Veď len včera zažil nové poníženie. Na jeho prednášku neprišiel ani jeden študent. Z auly utiekol, akoby ho naháňali výsmešné pohľady prázdnych stien. Už myslel aj na samovraždu. Skončilo sa to úpornými bolesťami hlavy a po celý deň mu neprijemne šumelo v ušiach po priveľkých dávkach beladony. Našťastie, v ten deň mal iba samé ľahké a jednoduché operácie, pri ktorých nepotreboval príliš veľkú koncentráciu a kreativitu, takže dopadli dobre.

- Znič ho...

Tak to povedala Nina. Krátko a smutne sa zasmial. Akoby mohol zničiť Wilczura!... Mal vari na dlhých chodbách univerzity chytať študentov za rukáv a ťahať ich na svoje prednášky? Alebo sa mal mstiť na mladých lekároch, ktorí budú asistovať pri operáciách na Wilczurovej klinike? Má mu azda kraďnúť bohatých pacientov, čo by aj tak nikam nevedlo? Všetci vedeli, že Dobraniecki berie menej, pretože - a to je hanba - musel znížiť ceny. Pozrel sa na hodinky. O chvíľu bude päť. Dnes mali s Ninou výročie. O chvíľu sa začnú schádzať hostia. Čoraz menej hostí. Ich salón už nebol taký zaujímavý. Viac hostí mávali iba vtedy, keď sa rozniesla správa, že príde profesor Wilczur...

– Znič ho, – povedala Nina.

Zničiť Wilczura znamenalo zničiť jeho slávu, zničiť vieru pacientov, že je neomylný, že jeho diagnózy sú bezchybné a jeho ruka pevná.

Vstal a začal sa prechádzať po izbe. Boli aj iné spôsoby. Pomalé a systematické podryvanie a podkopávanie jeho práce, využitie jeho nedostatkov, ktoré mu zostali z čias amnézie. Dobranieckému sa však taký postup bridil. Vedel, že Wilczur sa držal niektorých mastičkárskeho postupov, zamiloval si celý rad bylín a rôznych masť. Vedel, že tieto primitívne lieky nemôžu pacientom uškodiť. Neschvaľoval, že Nina, ktorá využila každú príležitosť, sa vysmievala z tohto jeho šarlatánstva a využila všetky spôsoby, aby svojou iróniou infikovala mladých budúcich lekárov.

Upozorňovala na chabé výsledky týchto Wilczurových postupov. Po nemocniciach a klinikách kolovali anekdoty, v ktorých Dobraniecki spoznal dôvtip svojej ženy. Najmladší adepti medicíny neoblubovali nič, čo nebolo moderné a radi používali jej ironické poznámky, aby znížili prestíž uznávaného lekára a zvyšovali si vlastnú. Niekedy sa dokonca stalo, že svojich pacientov odrádzali od konzultácií s Wilczurom. No boli to iba zriedkavé prípady.

Pred pár týždňami niekoľko varšavských denníkov uverejnilo fejtóny vysmievajúce sa Wilczurovým metódam. Hoci sa Wilczurovo meno nespomínalo, každý pochopil, že ide o neho. Dobraniecki podozrieval – a nie bez príčiny – svoju ženu. Nedávno stretol v ich dome niekoľko novinárov, čo sa predtým nestávalo. Jej náhly záujem o ľudí z tlače mu nemohol uniknúť. To všetko v ňom vyvolávalo znechutenie, ale aj smutné presvedčenie o bezmocnosti v bitke o vlastné prežitie.

– Znič ho, – povedala, – ak ti na mne záleží...

Dobraniecki si zahryzol do pery a zastal pri okne. Cez holé konáre stromov presvitlo biele svetlo majákov, v šere bolo čoraz jasnejšie. Mesto svojsky monotónne hučalo. Neďaleko na mokrom asfalte zaškrípali pneumatiky a pred bránou zastalo auto. Prví hostia. Musel ich ísť privítať.

2. KAPITOLA

Profesor Wilczur na chvíľu zmlkol. Pohľadom prechádzal po preplnenej aule. Bolo tam absolútne ticho. Cítil, ako každé slovo mieri do srdc študentov a ich srdcia mu živo odpovedajú.

– Lebo povolanie lekára, – znel jeho hlas, – znamená tú najväčšiu a najvznešenejšiu lásku, akú Boh zasial do našich srdc. Povolanie lekára je viera v bratstvo, je ušľachtilým svedectvom ľudskej komunity. Keď pôjdete do sveta, aby ste toto poslanie plnili, myslite predovšetkým na jedno: milujte.

Ešte chvíľu postál, potom sa usmial, mierne sa uklonil a ťažkým krokom vyšiel z auly.

Koľkokrát kráčal po skončení prednášky touto širokou chodbou a za ním sa niesla hlasná vrava študentov. Dnes to však nebola obyčajná prednáška a profesor svojim študentom nehovoril len o obyčajných veciach. Ani on sám nebol v obvyklej nálade. V posledných týždňoch sa k nemu dostávali čoraz čudnejšie a nepríjemnejšie správy. Najskôr ho tak veľmi prekvapili, že sa v nich nevedel zorientovať. Pripadali mu ako náhodné, nezrozumiteľné, ba až absurdné. Nie preto, že sa týkali jeho osoby. Keby sa podobne útočné reči viedli o ktoromkoľvek z jeho spolupracovníkov, či už o profesorovi Dobranieckom, doktorovi Rancewiczovi, Biernackom, alebo o mladom Kolskom, otriaslo by to ním rovnako.

Do dnešného dňa nechcel a nevedel uveriť, že by celá kampaň, všetko to ohováranie, ktoré bolo namierené proti nemu, vychádzalo z jedného zdroja. Neveril, veď doteraz nemal žiadnych nepriateľov. Nikomu nič zlé neželal, nikomu nič zlé neurobil. Po celý svoj život sa držal slov, ktoré dnes povedal študentom.

– To nie je možné, – hovoril si, keď kráčal chodbou.

Až pred dverami dekanátu sa pozrel na hodinky. Bolo jedenásť. Potom zbadal niekoľko neznámych ľudí. Vstali, keď vstúpil, a tajomník mu vysvetlil:

– To sú novinári. Chcú vás poprosiť o vyhlásenie.

Wilczur sa pousmial:

– Ešte nestačilo? Hádám ste už po troch rokoch nasýtili zvedavosť svojich čitateľov. Už ich nudím, ja i moje príhody.

– Nie, pán profesor, – ozval sa jeden z nich, – ide nám o vášho nového pacienta.

– O pacienta? Ktorého pacienta?

– O Leona Donata.

Wilczur roztiahol ruky:

– Čo už vám o ňom môžem povedať... Nie je to nič vážne. Pokiaľ viem od svojich kolegov, operácia bude jednoduchá, nehrozia žiadne následky.

– Ale, pán profesor, je to operácia hrdla. Hrdla, ktoré zarába niekoľko miliónov zlotých ročne. Donat je veľmi populárny. Pán profesor, táto operácia je najzaujímavejšou udalosťou nielen v Poľsku, ale v celej Európe, ba aj na celom svete. Čokoľvek nám o nej poviete, všetko bude senzácia.

– Tak dobre, – privilil Wilczur. – Aj tak musím ísť na kliniku, po ceste vám teda všetko poviem.

Čakala ho veľká čierna limuzína. Sadli si a kým auto prechádzalo replnenými ulicami, novinári si rýchlo zapisovali Wilczurove slová.

V návale práce si až teraz uvedomil, že na jeho kliniku sa v týchto dňoch upierajú oči miliónov fanúšikov veľkého speváka. Doktorka Lucia Kaňská mu už včera spomínala, že poľská tlač s veľkým uspokojením prijala správu o tom, že Donat, ktorý nedôveroval nemeckým, francúzskym či talianskym lekárom, sa rozhodol zveriť operáciu do rúk profesora Wilczura a meral preto dlhú cestu do Varšavy.

Vyšetrenia ukázali, že operácia bude jednoduchá. Wilczur sa však nečudoval obavám speváka, pre ktorého bol hlas zdrojom príjmov, že by ho drobný záchvev chirurgovej ruky pri operácii mohol pripraviť nielen o hlas, ale aj o živobytie.

Po príchode na kliniku si všimol, že aj tam panuje veľké vzrušenie. Pred bránami sa zhromažďoval obrovský dav a čakal na spevákov príchod. Wilczur sa rozlúčil s novinármi a cestou do svojej pracovne sa ešte zastavil v izbe službukonajúceho internistu. Našiel tam sestru a spýtal sa:

- Kto má dnes službu?
- Doktorka Kaňská, pán profesor.

Pokýval hlavou.

- To je dobre.

U seba našiel profesora Dobranieckého, ktorý o niečom diskutoval s mladým Kolským. Obaja boli zabratí do rozhovoru, ale zmĺkli, keď vstúpil Wilczur. Ticho sa privítali, potom Kolski stručne informoval o zdravotnom stave niekoľkých pacientov a zakončil:

- Mali by ste sa pozrieť na inžiniera Lignisa, pán profesor. Pani Laskovská a pán Rzymiski vás tiež prosia o osobnú návštevu. Všetci sú na treťom poschodí. Ten chudák, ktorého včera priviezli s roztrieštenou panvou, nadržanom začal vnútorne krváčať a je v agónii. Asi mu už nič nepomôže.

- Ďakujem, pán kolega, - odpovedal Wilczur, pozrel sa na hodinky a dodal: - Najskôr musím vyšetriť Donatovo hrdlo. Je malá operačná sála pripravená?

- Je, pán profesor.

- Dnes bude dlhý deň, pán kolega, máte čas tak štyri hodiny, však? - obrátil sa Wilczur na Dobranieckého. - Bol by som rád, keby ste sa ho pokúsili zachrániť.

Dobraniecki pokrčil plecami:

- Je to beznádejné. Má šancu jedna ku sto.

Kým si Wilczur ukladal veci, spoza okien sa čoraz hlasnejšie ozývali výkriky. Lekári sa na seba usmiali a Kolski poznal:

- Ľudia si viac cenia umenie ako zdravie. Nám by tak netlieskali.

- Zabúdate, pán kolega, na profesora Wilczura a jeho popularitu, - mierne mu vyčítal Dobraniecki.

– Za popularitu vďačím nie tomu, že som lekár, ale tomu, že som bol pacientom, – odpovedal Wilczur a vyšiel z pracovne. Hneď po ňom vyšiel aj Kolski.

Dobraniecki sťažka dosadol do kresla. Na chvíľu akoby mu tvár zamrzla. Potom zazvonil na zvonček a vošla sestra.

– V ktorej izbe leží Donat? – spýtal sa krátko.

– Na štrnástke, pán profesor, – odpovedala.

– Moja operácia je o jednej? Prosím, dajte vedieť doktorovi Biernackému. Ďakujem.

Keď vyšla, vstal a pozrel sa na hodinky. Počkal pol hodiny, potom vyšiel. Na prvé poschodie viedli široké mramorové schody. Číslo štrnásť bolo hneď pri schodisku. Zaklopal a vošiel. Donat sa s pomocou sestry obliekal. Keď zbadal Dobranieckého, veselo zvolal:

– Á, profesor! Ako rád vás vidím. Dnes ma budú operovať.

– Dobrý deň, majstre! Vyzeráte veľmi dobre, – podržal na chvíľku spevákovu ruku, – ale prečo používate množné číslo? Veď ste jasne žiadali, aby vás operoval doktor Wilczur. Už nedôverujete svojmu lekárovi?

– Máte moju plnú dôveru, – nasilu sa usmial Donat.

– No, dajme týmto veciam pokoj, – nedbalo odpovedal Dobraniecki. – Povedzte mi, čo všetko ste zažili. Nemám na mysli umelecké úspechy, tých sú plné noviny, povedzte mi niečo o vašich súkromných úspechoch. Ako sa vám darí v milostnom živote?

Donat vybuchol do úprimného smiechu:

– Ach, tak toho nikdy nie je dosť, – oči sa mu rozsvietili.

– Mali by ste viac lámať srdcia žien ako svoje vlastné, – žartoval Dobraniecki.

Nehovoril to bez príčiny. Donat síce vyzeral dobre, mal atletickú postavu a živý temperament, ale nemal veľmi silné srdce. Jeho matka, ktorá kedysi udržiavala vzťahy s Dobranieckým, si často pýtala radu pre svojho syna.

Donat živo rozprával jednu zo svojich nových príhod, keď sa ozvalo zaklopanie na dvere. Bola to doktorka Kaňská. Mala ešte vyšetriť pacienta pred operáciou. Keď však zbadala

profesora a pacienta pripraveného na operáciu, zastala medzi dverami.

– Hľadáte ma? – spýtal sa Dobraniecki. – Dobre, že vás vidím. Pozreli by ste sa na toho môjho starčeka, prosím? Viete, izba číslo 62. O chvíľu ide na stôl. Niekoľko injekcií na posilnenie, čo uznáte za vhodné. Ďakujem a poponáhľajte sa, prosím.

Doktorka Lucia sa ešte chcela niečo spýtať, ale Dobraniecki sa už obrátil na Donata so slovami:

– A čo bolo ďalej, majstre?

– Veľmi pekné dievča, – zaujímal sa Donat. – Je doktorka?

– Áno, je to naša mladá internistka, – vysvetlil mu profesor. O niekoľko minút sa objavil Kolski spolu so sanitárom.

– Už je čas, majstre, operačná sála čaká.

Operácia sa začala presne.

Zákrok nebol ťažký ani bolestivý. Ale vzhľadom na to, že išlo o operáciu hrdla, bol Donat v celkovej anestézii.

Pri operácii asistovali doktor Januszewski a doktor Kolski. Silné svetlo sa odrážalo v zrkadle štítu, a tak niekoľkonásobne osvetľovalo hrdlo operovaného. Na pravej strane, za štítnou žľazou, sa objavila temnejšia masa veľká ako polovica vlašského orecha. V tejto chvíli neohrozovala Donatov hlas a ako benígny nádor nemohla ohroziť ani jeho zdravie, no v poslednom čase sa zväčšila a bolo lepšie odstrániť ju. Okrem toho mali do činenia aj s niekoľkými zrastmi, to bol pozostatok minuloročného zápalu hrtana. No aj tak by operácia nemala trvať dlhšie ako dvadsaťpäť, tridsať minút.

V tichu operačnej sály elektrické hodiny pravidelne odtikávali sekundu za sekundou. Dlhšia ručička sa blížila k jedenástej minúte, keď sa doktor Kolski, ktorý sledoval pacientov pulz, rýchlo otočil k sestričke stojacej za ním a netrepežlivo pokýval rukou. Slová neboli potrebné.

Školená zdravotná sestra už naplnila injekčnú striekačku a ihla sa vnorila do pacientovej pokožky. Prešli ďalšie dve minúty a celý postup musela zopakovať.

V osemnástej minúte musel profesor Wilczur prerušiť ope-

ráciu. Zadupotali rýchle kroky. Vozík s dýchacím prístrojom. Napojenie na ventiláciu. Ďalšie injekcie.

V dvadsiatej piatej minúte už pacient nežil.

Príčina smrti nepotrebovala žiadne vysvetlenie. Všetkým bola jasná: pacientovo srdce neznieslo narkózu. Profesor Wilczur si stiahol rukavice i masku. Na tvári mal kamenný výraz. Nemal si čo vyčítať, ale smrť pacienta počas operácie, navyše takej triviálnej operácie, bola ranou aj pre neho.

V tej chvíli ešte nerozmýšľal nad tým, aký ohlas táto smrť vyvolá, čo to všetko bude znamenať. Preňho osobne to bola hrozná vec. Na klinike, ktorú viedol, pre nejakú nepochopiteľnú nedbalosť alebo chybu zomrel človek, ktorý ešte pred pol hodinou s úsmevom a plnou dôverou zveril svoj život a zdravie do jeho rúk.

V očiach zamestnancov videl odraz vlastných myšlienok. Bez slova vyšiel z operačnej sály. V šatni si vyzliekol plášť a akoby zo seba zhodil obrovskú ťažobu.

Keď prišiel do pracovne, našiel tam už takmer všetkých vedúcich lekárov: doktora Rancewicza, docenta Biernackého, ktorý dostal nervový tik, Dobranieckého, ticho fajčiaceho cigaretu, Kolského s bledou a zachmúrenou tvárou, Žuku, doktorku Luciu Kaňskú a ešte niekoľko ľudí. Panovalo tam absolútne ticho. Profesor Wilczur podišiel k oknu a po dlhšej chvíli, bez toho, aby sa na nich pozrel, sa spýtal:

– Kto z kolegov internistov mal dnes službu?

Po krátkej chvíli sa ozval tichý hlas doktorky Kaňskej:

– Ja, pán profesor.

– Vy? – s prekvapením sa spýtal Wilczur. – Vyšetrovali ste ho pred zákrokom?

Otočil sa a pozrel na ňu s výčitkou v očiach. Bola to ona, ku ktorej cítil najväčšie sympatie, ktorej najviac dôveroval, ktorej ako mladej lekárke predpovedal najlepšiu budúcnosť, a práve ona urobila takú chybu, takú nedbalosť.

– Alebo ste ho zabudli vyšetriť?

Doktorka Lucia pokrútila hlavou.

– Nezabudla som, pán profesor, keď som však prišla do

jeho izby, našla som tam pána profesora Dobranieckého. Pán profesor mi kázal vyšetriť iného pacienta... tak som si myslela, že Donata už vyšetril sám... Tak som to aspoň pochopila.

Všetky oči sa obrátili na Dobranieckého, ktorý sa mierne začervenal a pokrčil plecami.

– Kolega, vyšetrili ste ho? – spýtal sa Wilczur.

V Dobranieckého pohľade sa blysol hnev.

– Ja? Z akého dôvodu? Veď to je práca službukonajúceho internistu.

Prudko zdvihol hlavu a v jeho tvári sa jasne črtala zlosť.

– Zdalo sa mi... – začala doktorka Lucia a v hlase jej bolo počuť slzy, – myslela som si...

– A čo z toho? – ironicky sa spýtal Dobraniecki. – Alebo si plníte svoje povinnosti, od ktorých závisí život človeka, len vtedy, keď sa vám niečo zdá, keď si niečo myslíte?...

Doktorka Lucia si zahryzla do pery, aby sa nerozplakala. V tichu sa ozval pobúrený hlas doktora Kolského:

– Stretol som kolegyňu na chodbe a povedala mi, že pán profesor to vybavil... Pán profesor sa dobre pozná s Donatom...

Dobraniecki zmraštil obrvy.

– Áno, išiel som za ním, aby sme spolu prehodili niekoľko slov ako starí známi. Samozrejme, vyšetril by som ho, ale nezapadlo mi, že vy tak ľahkomyselne zanedbáte svoju prácu.

Po Luciinej tvári tiekli slzy. Pery sa jej triasli, keď hovorila:

– Nič som zanedbala... Bola som presvedčená, že... nemôžem prisahať, ale som si takmer istá, že mi pán kolega dal najavo, že sa o to sám postará... Ja... nikdy...

Posledné slová sa rozplynuli vo vzlykoch.

– Ak to je niečia chyba, – vybuchol doktor Kolski, – tak určite nie slečny Lucie!

Na tvár profesora Dobranieckého vystúpili temné škvrny. Cúvol o krok a zvolal:

– Ach tak! Takže takto je to! Vidím, že sa tu proti mne chystajú nejaké intrigy! Vinu chcete zvaliť na mňa! To ja

som zodpovedný za chod kliniky, za lajdáckosť niektorých privilegovaných kolegov?... Bolo by to hanebné, keby to nebolo absurdné! Ó, nie, moji drahí kolegovia! Nebojím sa intríg a klamstva. Nebojím sa zodpovednosti, ak ide o moju zodpovednosť, ale teraz, keď ma k tomu nútite, vám poviem pravdu, poviem vám, čo si myslím. Poviem to otvorene. Za celé roky, počas ktorých som viedol túto kliniku, boli takéto nehody vylúčené. Panovala tu absolútna disciplína, nikto tu nemal žiadne špeciálne výhody, každý niesol plnú zodpovednosť za svoju prácu. Možno ma preto niektorí pokladáte za surového, náročného alebo bezohľadného, ale vtedy sme nikdy neprišli o ľudský život... Takže Donat je obeťou nových poriadkov, ktoré tu teraz panujú. Preto Donat zomrel, prisahám Bohu, že ja za to nie som zodpovedný!...

Nielen slová, ale oči, tvár aj postoj vyjadrovali obvinenie, obvinenie voči všetkým, ktorí boli v pracovni.

V tichu sa ozval hlas profesora Wilczura.

– Prosím vás, pán kolega, o pokoj. Nikto vás z ničoho neobviňuje, nikto proti vám neintriguje, nikto nespochybňuje vaše zásluhy. Za všetko, čo sa deje na klinike, som zodpovedný ja a ja si túto zodpovednosť aj ponesiem.

– Presne tak. Aj ja si to myslím, – s ironickým úsmevom odpovedal Dobraniecki, kývol hlavou a vyšiel z miestnosti.

Správa o Donatovej smrti na operačnom stole zasiahla celú kliniku. Veľmi rýchlo sa dostala aj za múry nemocnice a o necelú hodinu už bola vstupná hala plná novinárov a fotografov.

Smrť Leona Donata, tenora, ktorého popularita a sláva boli na vrchole, musela mať celosvetový ohlas. Išlo o výnimočný prípad a výnimočné okolnosti, preto toľká senzácia. Reportéri usilovne pracovali a zbierali útržky informácií od lekárov, zdravotných sestier a všetkého personálu nemocnice. Iba profesor Wilczur sa nechcel rozprávať so žiadnym z novinárov s tvrdením, že im nemá čo povedať. Zato jeho zástupca, profesor Dobraniecki, rád poskytoval rozhovory.

Zdôraznil svoju lojalnosť, vernosť, uznanie a rešpekt k pro-

fesorovi Wilczurovi ako veľkému chirurgovi, a dodal, že táto operácia sa nemala skončiť smrťou. Na vine sú nedostatky v organizácii práce na klinike. Len tak mimochodom naznačil, že podobné prípady sa v minulosti nestávali, ani vtedy, keď vedenie kliniky ležalo na pleciach vtedy ešte mladého a neskúseného doktora Wilczura, ani neskôr, keď bol riaditeľom on, profesor Dobraniecki.

– Chcem, aby ste mi dobre rozumeli, – hovoril. – Vedenie takejto inštitúcie si vyžaduje veľa práce, veľa energie, ale aj skúseností s takýmito tragickými udalosťami. Každý z nás lekárov si musí uvedomiť, že má veľkú zodpovednosť za životy, ktoré nám zverujú do rúk naši pacienti. Toto ušľachtilé poslanie môže lekár plniť len vtedy, keď má dostatok síl, dostatok energie, dostatok duševných i duchovných síl, ktoré sa však časom vyčerpajú, hoci život normálne plynie. Preto pevne stojím za profesorom Wilczurom a žiadam preňho aspoň trochu porozumenia. Vy aj vaši čitatelia dobre viete, čo všetko prežil, ako dlho bol vytrhnutý z normálneho života. Verte mi, že niekoľkoročná amnézia, život v ťažkých podmienkach, v núdzi, museli zanechať stopy na psychike, mysli a vôli človeka. A je obdivuhodné, že profesor Wilczur našiel v sebe toľko sily, preukázal neuveriteľnú vitálnosť, že po toľkých rokoch prešiel od mastičkárskej praxe, od tých najprimitívnejších spôsobov liečenia, ku kontrole nad veľkou klinikou. Veď aj mladšieho a energetickejšieho človeka by mohlo vystrašiť množstvo zložitých organizačných problémov, ktoré si vyžadujú neustálu ostražitosť a kontrolu. Preto vás veľmi prosím, aby ste zdôraznili môj veľký rešpekt k doktorovi Wilczurovi. V jeho veku hociktorý iný lekár, ktorého život plynul pokojne a normálne, už hľadá odpočinok, pričom on zastáva svoju zodpovednú funkciu.

Potom sa doktor Dobraniecki s novinármi rozlúčil s podmienkou, že ho budú citovať čo najpresnejšie.

– Samozrejme, nemôžem ovplyvniť smer komentárov, ktoré zrejme budú nasledovať po tomto rozhovore, ani tón, akým budete písať o celej udalosti. Nechcem však, aby si